

ДИСТАНЦІЙНИЙ КУРС У ЗМІШАНОМУ НАВЧАННІ УСНОГО ДВОСТОРОННЬОГО ПЕРЕКЛАДУ НА ОСНОВІ РАМКОВОЇ ПРОГРАМИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена актуальним питанням технології розробки дистанційних курсів та поєднання традиційних елементів навчання із сучасними методами. Автором визначено необхідність розвитку змішаного навчання з метою підвищення рівня перекладацької компетентності студентів мовних спеціальностей. Описано розроблений дистанційний курс для студентів Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» з елементами мікронавчання для формування навичок та розвитку й удосконалення умінь усного двостороннього перекладу для студентів завершального етапу бакалаврату спеціальності 035 «Філологія». У роботі викладені основні проблеми сприйняття дистанційних курсів студентами та викладачами, а також описані шляхи вирішення виявлених проблем з метою ефективного впровадження курсу в практику викладання у вищій школі для підвищення конкурентоспроможності студентів на сучасному ринку перекладу.

Ключові слова: *дистанційний курс, змішане навчання, інформаційно-комунікаційні технології, мікронавчання, навчальна платформа, усний двосторонній переклад.*

Постановка проблеми та її актуальність. Однією з ключових проблем, з якими стикається ВНЗ в умовах реформи ВО України є недостатня кількість аудиторних годин для набуття досвіду й формування навичок з усного двостороннього перекладу. Перед викладачами іноземної мови у технічному ВНЗ гостро стоїть питання підготовки майбутніх висококваліфікованих фахівців, що знайомі з сучасними підходами та тенденціями розвитку науки та технологій у своїй галузі. Для сучасного повноцінного навчання необхідно використовувати новітні підходи та останні світові тенденції. Провідні світові навчальні заклади вже давно включають дистанційні курси до традиційних програм у відповідь на важливу вимогу сьогодення – оптимізація часу та ресурсів [1, 2]. У той же час набувають розвитку новітні технології мікронавчання для самостійної роботи студентів.

Наразі, освіта у вищих навчальних закладах вимагає все більше самостійної роботи від студентів, але у той же час потребує навичок та вмінь автономного навчання та підвищення кваліфікації. Одним з ефективних шляхів формування перекладацької компетентності у двосторонньому перекладі та навичок і вмінь автономного навчання є дистанційні курси.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Практична реалізація кінцевих цілей навчання та впровадження реформи вищої мовної освіти у ВНЗ України базується на національних програмах з навчання іноземних мов. Завдяки спільній ініціативі Міністерства освіти та науки України, Британської Ради в Україні та провідних ВНЗ країни було створено Рамкову програму з англійської мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України («English for Specific Purposes (ESP) National Curriculum for Ukrainian Universities»), що орієнтується на «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти» [3]. Дана програма рекомендована Радою Європи та передбачає укладання програм з урахуванням вимог національної кредитно-модульної системи. Загальною метою програми є формування професійних навичок у студентів, що дозволить їм ефективно працювати у культурному розмаїтті навчального та професійного середовищ. Рамкова програма з англійської мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України дозволяє легко включати навчальні платформи, поєднуючи нові технології та елементи мікронавчання у програми ВНЗ, створюючи курси, що розраховані на самостійну роботу студентів із аудиторною роботою.

Під навчальною платформою розуміють інтегрований набір ресурсів, інструментів і інтерактивних онлайн послуг для викладачів, студентів та інших осіб, залучених до освітнього процесу; вона призначена для підтримки і розширення можливостей отримання освіти та управління навчальним процесом [4]. З точки зору ліцензування, навчальні платформи

поділяються на платформи на основі вільного програмного забезпечення (Open Source Platform) і комерційні платформи (Commercial Platform) [5]. Найпоширенішими прикладами відкритих платформ є Moodle, Fronter, Sakai тощо. Серед комерційних платформ варто зазначити Blackboard, Desire2Learn і Pearson LearningStudio. Відкриті платформи можна використовувати, копіювати, змінювати і поширювати з мінімальними ліцензійними обмеженнями, проте комерційні платформи вважаються більш захищеними та надійними.

У аналітичній записці інституту ЮНЕСКО з інформаційних технологій в освіті «Диверсифікація навчальних платформ», Йонг Санг Чо [5], було проаналізовано ключові проблеми та обмеження використання навчальної платформи. Основними вважаються фінансування, внутрішній опір, компетентність користувачів та безпека інтелектуальної власності [5]. Якщо відкриті платформи дозволяють певним чином нівелювати проблему фінансування, то питання внутрішнього опору з боку викладачів та студентів, які звикли до консервативних методів навчання, питання компетентності користувачів та безпеки інтелектуальної власності залишаються відкритими.

За даними останніх досліджень 2017 року [6], найактуальнішим трендом у навчанні є метод мікронавчання. Мікронавчання відноситься до вивчення окремих, невеликих розділів або короткострокового навчання, освіти і підготовки кадрів. Найчастіше цей термін використовується в області електронного навчання і суміжних областях, як принципово нова парадигма процесів навчання в опосередкованих середовищах на мікрорівнях [7]. Мікронавчання може приймати різноманітні форми, бути елементом практичного чи семінарського заняття або частиною самостійної роботи, та впроваджуватись у стратегії навчання, які зручно доповнювати, не замінюючи при цьому традиційні методи. Перевагами мікронавчання є краща концентрація уваги, враховуючи середній час мікрозаняття, доступність, оскільки студенти для виконання завдань можуть використовувати персональний комп'ютер, ноутбук, планшет або смартфон, мобільність, бо студенти не прив'язані фізично до аудиторії, гнучкість – студенти мають завдання, але самостійно вибирають свій темп та обсяг виконання, та взаємодія – викладач може змінювати налаштування курсу в залежності від наміченого навчального результату.

Технологією розробки дистанційних курсів в Україні займається багато спеціалістів. Проблемна лабораторія дистанційного навчання (ПЛДН) Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» НТУ «ХПІ» має багаторічний досвід у створенні методики розробки дистанційного курсу. В.Ю. Биков, В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко, О.В. Рибалко, Ю.М. Богачков розробили посібник, у якому дуже детально розглядаються особливості проектування дистанційних курсів та висвітлюються особливості представлення інформації та організації діяльності та контролю у дистанційному курсі [8].

Отже, **метою статті** є розроблення дистанційного курсу у змішаному навчанні з елементами мікронавчання для формування навичок та розвитку й покращення умінь усного двостороннього перекладу до рівня, який дозволить студентам повноцінно конкурувати на сучасному ринку перекладу.

Викладення основного матеріалу дослідження

У навчанні усного двостороннього науково-технічного перекладу чільне місце посідає знання термінології, оскільки саме знання термінів певної предметної області визначає якість перекладу. Традиційно розрізняють три групи наукових термінів: інтрагалузеві, тобто спеціальні терміни тієї галузі, до якої належить конкретний текст; екстрагалузеві, спеціальні терміни інших галузей, та загальнонаукові, загальнотехнічні та міжгалузеві терміни [9]. Нажаль, вивченню міжгалузевої термінології не приділяється достатньо уваги, хоча на численних конференціях і семінарах перекладачів проблеми вибору способів перекладу термінів займають основне місце [10].

Враховуючи теоретичні передумови та складнощі навчання майбутніх перекладачів технічного перекладу, було розроблено комплекс вправ для формування мовленнєвої компетенції в усному двосторонньому перекладі міжгалузевої термінології на базі дистанційного курсу. Традиційно дистанційний курс являє собою комплекс навчально-методичних матеріалів та освітніх послуг створених у віртуальному навчальному середовищі для організації дистанційного навчання на основі інформаційних і комунікаційних технологій за моделлю дистанційного навчання [8]. Розроблений дистанційний курс забезпечує організацію інтенсивної самостійної роботи студентів для формування навичок та розвитку умінь усного двостороннього перекладу та поєднує елементи мікронавчання.

На першому етапі було проаналізовано низку навчальних платформ, які б найбільше підходили для впровадження на базі Рамкової програми з англійської мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України. Платформу Moodle було обрано як найбільш поширену платформу на базі вільного програмного забезпечення, оскільки її легко використовувати і адаптувати для організації процесу навчання, а також для отримання ресурсів та інструментів. Платформа Moodle є також досить поширеною в Україні, що спростить прийняття курсів, що розробляються, викладачами та студентами. Moodle має широкий набір функціональності та надає можливість викладачам створювати ефективні курси для онлайн-навчання. Типова функціональність Moodle включає дискусійні форуми, завантаження файлів, оцінювання, обмін повідомленнями, календар подій, новини та анонси подій (для різних рівнів: сайт, курс, навчальна група), та онлайн тестування [11]. Такі функціональні можливості дозволили розробити повноцінний тренажер для навчання усного двостороннього перекладу міжгалузевої термінології, який складається з трьох частин та розраховано на 18 годин змішаного навчання. Курс включає систему методичних розробок викладача для студентів, що пропонує адаптивне навчання та об'єктивну і систематичну оцінку умінь й навичок усного двостороннього перекладу, яку можна легко адаптувати до навчального процесу. Автором розроблено два підходи до викладення матеріалу з огляду на спосіб подачі інформації. Основний експеримент складається з трьох етапів: передекспериментальний зріз (визначення вихідного рівня сформованості перекладацької компетентності студентів); власне експериментальне навчання усного двостороннього перекладу (перевірка ефективності розробленого курсу); післяекспериментальний зріз (для розуміння динаміки розвитку перекладацької компетентності в усному двосторонньому перекладі). При розробці курсу враховувався принцип тижневого циклу людини, що надає можливість формувати додаткові маршрути вивчення з урахуванням можливостей студента, крім введення базового матеріалу, який вивчається протягом тижня [8]. Елементи мікронавчання дозволяють студентам визначати власний темп та об'єм виконання роботи. З метою полегшення роботи з курсом для кожного завдання розроблялась детальна інструкція з поясненнями та знімками екрану. Завдяки можливостям платформи Moodle студенти бачать свої результати, оцінки, мають постійний зворотній зв'язок із викладачем. У свою чергу, викладач бачить студентів, які знаходяться на сайті, статистику за результатами роботи студентів та допомагає підтримувати двостороннє спілкування, що веде до плідної співпраці. Розроблений дистанційний курс знаходиться на етапі апробації.

Вище зазначено, що основними проблемами, з якими стикається розробник курсу дистанційного навчання, є фінансування, внутрішній опір, компетентність користувачів та безпека інтелектуальної власності. Проблема фінансування, або точніше, його відсутність, частково вирішується завдяки використанню відкритих платформ з безкоштовним програмним забезпеченням. Внутрішній опір як викладачів, які не завжди мають достатню підготовку для роботи з технічними засобами, так і студентів, які можуть легко бути демотивовані через відсутність досвіду роботи з подібними курсами, є проблемою, яка зустрічається досить часто і яку необхідно вирішувати, оскільки сучасний ринок освіти вимагає від навчальних закладів досягнення компромісу з питання інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес з метою задоволення потреб студентів. Компетентність користувачів також є важливим питанням, яке потребує пильної уваги, бо досить часто викладачам, особливо мовних спеціальностей, доводиться самостійно розвивати навички роботи з сучасними технологіями, а студентам - уміння автономно працювати. І остання із зазначених проблем - безпека інтелектуальної власності - залишається відкритою через недосконалість сучасної законодавчої системи.

На етапі апробації розробленого курсу для студентів спеціальності 035 «Філологія» на кафедрі теорії, практики та перекладу англійської мови факультету лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» основними проблемами стали внутрішній опір студентів, які не звикли до роботи з дистанційними курсами та до автономного навчання. Проте, це лише питання часу, оскільки у сучасному середовищі як викладачам, так і студентам доведеться нарощувати компетентності у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, щоб активно брати участь в навчальному процесі. Елементи мікронавчання та доступність курсу (можливість використовувати персональний комп'ютер, ноутбук, планшет або смартфон для виконання завдань) значно полегшили роботу та поживали інтерес студентів. Крім того, це дозволило викладачу та студентам плідно співпрацювати, моментально отримуючи зворотній зв'язок, що значно покращило якість роботи

над курсом. Для підвищення мотивації автором було створено презентацію, де описувались цілі курсу та загальні відомості, термін проведення, види діяльності, дидактичні та методичні засоби для забезпечення діяльності та описувались види контролю.

Висновки. Проаналізовано стан впровадження Рамкової програми з англійської мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України та визначено необхідність розвитку змішаного навчання з метою підвищення рівня перекладацької компетентності студентів мовних спеціальностей.

Розроблено дистанційний курс для студентів Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» з елементами мікронавчання для формування навичок та розвитку й удосконалення умінь усного двостороннього перекладу для студентів завершального етапу бакалаврату спеціальності 035 «Філологія».

Перший етап апробації дозволив визначити основні проблеми сприйняття подібних курсів студентами та викладачами, а також шляхи вирішення виявлених проблем з метою ефективного впровадження курсу в практику викладання у вищій школі для підвищення конкурентоспроможності студентів на сучасному ринку перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Massachusetts Institute of Technology Admissions [Електронний ресурс] / MIT: website of MIT. – Текст. дан. – 2017. – Режим доступу: <http://mitadmissions.org/follow> (25.04.2017). - Назва з екрана.
2. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» [Електронний ресурс] / KPI: website of KPI. – Текст. дан. – 2017. – Режим доступу: <http://kpi.ua/> (25.04.2017). - Назва з екрана.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. укр. вид. С.Ю. Ніколаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
4. Virtual learning environment [Електронний ресурс] / Wikipedia: website of Wikipedia. – Текст. дан. – 2017. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Virtual_learning_environment (25.04.2017). - Назва з екрана.
5. Аналітична записка інституту ЮНЕСКО з інформаційних технологій в освіті «Диверсифікація навчальних платформ» [Електронний ресурс] / IITE UNESCO: website of IITE UNESCO. – Текст. дан. – 2017. – Режим доступу: <http://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214692.pdf> (25.04.2017). – Назва з екрана.
6. Microlearning: What It Is and What It Isn't by Holly Hilton [Електронний ресурс] / BLP: website of Bottom-Line Performance. – Текст. дан. – 2017. – Режим доступу: <http://www.bottomlineperformance.com/microlearning-what-it-is-what-it-isnt/> (25.04.2017). – Назва з екрана.
7. Microlearning [Електронний ресурс] / Wikipedia: website of Wikipedia. – Текст. дан. – 2017. – Режим доступу: <https://en.wikipedia.org/wiki/Microlearning> (25.04.2017). - Назва з екрана.
8. Технологія розробки дистанційного курсу [Текст] : навч. посіб. / В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротенко [та ін.] ; за ред. В. Ю. Бикова, В. М. Кухаренка ; М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т" [та ін.]. - К. : Міленіум, 2008. - 323 с. - Бібліогр.: с. 317-323 (97 назв). - ISBN 966-8063-5-12 : Б. ц.
9. *Скоруходько Е. Ф.* Термін у науковому тексті // Термін у науковому тексті (до створення терміноцентричної теорії наукового дискурсу). – К.: Логос, 2006. – 99 с.
10. *Лейчик В. М.* Терминоведение // Предмет, методы, структура / Лейчик В.М // – М.: КомКнига, 2009. – 256 с.
11. Moodle [Електронний ресурс] / Wikipedia: website of Wikipedia. – Текст. дан. – 2017. – Режим доступу: <https://en.wikipedia.org/wiki/Moodle> (25.04.2017). - Назва з екрана.

Л. В. Гуреева

ДИСТАНЦИОННЫЙ КУРС В СМЕШАННОМ ОБУЧЕНИИ УСТНОМУ ДУВСТОРОННЕМУ ПЕРЕВОДУ НА ОСНОВЕ РАМОЧНОЙ ПРОГРАММЫ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Резюме. Стаття посвящена актуальным вопросам технологии разработки дистанционных курсов и сочетанию традиционных элементов обучения с современными методами. Автором определена необходимость развития смешанного обучения с целью повышения уровня переводческой компетентности студентов языковых специальностей. Описан разработанный

дистанционный курс для студентов Национального технического университета Украины «Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского» с элементами микрообучения для формирования навыков, развития и совершенствования умений устного двустороннего перевода для студентов завершающего этапа бакалаврата специальности 035 «Филология». В работе изложены основные проблемы восприятия дистанционных курсов студентами и преподавателями, а также описаны пути решения выявленных проблем с целью эффективного внедрения курса в практику преподавания в высшей школе для повышения конкурентоспособности студентов на современном рынке перевода.

Ключевые слова: дистанционный курс, смешанное обучение, информационно-коммуникационные технологии, микрообучение, учебная платформа, устный двусторонний перевод.

L. V. Guryeyeva

DISTANCE LEARNING COURSE IN BLENDED BILATERAL INTERPRETING EDUCATION BASED ON NATIONAL ESP CURRICULUM

Summary. *The article is dedicated to the modern issues of technology development and distance learning courses combining traditional elements with modern teaching methods. The author has identified the need for introducing blended learning to enhance translation competence of foreign language students. The distance learning course with microlearning elements developed for students of the National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute” to improve the bilateral interpreting skills of the final-year undergraduate students (035 Philology) is described. The paper outlines the main problems of perception of distance courses describing the solutions for the effective implementation of the course in teaching practice.*

Keywords: *distance learning course, blended learning, information and communication technology, microlearning, educational platform, bilateral interpreting.*